

Att.: Anne Hedegaard
Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering

**RÅDET FOR
SOCIALT
UDSATTE**

25. februar 2019

Høringssvar til forslag om Lov om ændring af lov om aktiv socialpolitik, lov om individuel boligstøtte, lov om Udbetaling Danmark, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og integrationsloven.

Rådet takker for høringen. Rådet har følgende bemærkninger:

Rådet anerkender, at når en borgere modtager en overførelsesydelse, følger der en række krav og forpligtelser, som borgeren kan forventes at leve op til, i det omfang borgerens situation tillader det. Rådet vil dog samtidig gøre opmærksom på, at mange på overførselsindkomster befinder sig i en udsat situation. Særligt aktivitetsparate modtagere af kontanthjælp, uddannelseshjælp og integrationsydelse kan på grund af sygdom, psykiske problemer, misbrug, hjemløshed eller andre sociale problemer have meget svært ved overskue og forstå de krav, der stilles, og den løbende kommunikation med kommunen.

I bemærkninger til lovforslaget påpeges det flere steder, at målgruppen af aktivitetsparate ofte ikke kan reagere på økonomiske sanktioner i form af fradrag i eller ophør af deres forsørgelsesgrundlag. På den baggrund fremstår mange af de forslåede ændringer uhensigtsmæssige og potentielt skadelige for socialt udsatte. Skærpede sanktioner, udvidede sanktionsmuligheder og lettere sanktionering af aktivitetsparate modtagere af kontanthjælp rummer stor risiko for, at socialt udsatte marginaliseres endnu mere.

Rådet kan ikke anbefale forslaget om, at reglerne om skærpet rådighedssanktioner også kan anvendes overfor aktivitetsparate. Aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere har flere problemer end blot ledighed. Det vil ofte være problemer, der vil forhindre dem i at leve op til kravene om skærpede rådighedssanktioner.

Hvis udvidelsen vedtages, bør det som minimum sikres, at kommunens vurdering af, om den skærpede sanktion vil fremme personens rådighed, bliver en afgørelse, der kan ankes til Ankestyrelsen.

Rådet kan heller ikke anbefale vedtagelse af forslagens ændringer af brugen af skærpede rådighedssanktioner over for job- og uddannelsesparate modtagere af kontanthjælpsydelser. Sanktionens alvorlighed forekommer uproportional, da modtageren hurtigt mister en betydelig del af forsørgelsesydelsen. Ankestyrelsen har tidligere haft praksis om, at der skulle mindst to overtrædelser til før der kunne være tale om skærpet rådighedssanktion. En skærpet sanktion med bortfald af dele eller hele kontanthjælpen kan endvidere forværre modtagerens muligheder for at komme i job, hvis borgeren eksempelvis bliver sat ud af boligen, ikke kan købe nødvendig medicin mv. Langt de fleste modtagere af en kontanthjælpsydelser har et

meget begrænset økonomisk råderum og i en del tilfælde med et rådighedsbeløb under det minimumsbudget, som Rockwool Fonden har fået udarbejdet.

Uanset om der er tale om jobparate eller aktivitetsparate ydelsesmodtagere, mener Rådet, at det er afgørende, at anvendelsen af økonomiske sanktioner, som kan være store indgreb i borgeren i forvejen begrænset forsørgelsesgrundlag, skal ske med den største respekt for borgerens retssikkerhed. Det er stærkt kritisabelt, at der med lovforslaget foreslås en række ændringer, som vil svække borgerens retssikkerhed med det formål at gøre det lettere og hurtigere for kommunen at sanktionere. Herved risikerer man, at flere borgere vil blive uretmæssigt sanktioneret.

Rådet kan ikke anbefale, at vejledningspligten forenkles så socialt udsatte borgere med komplekse problemer kun vil modtage en generel vejledning ved første møde, og herefter kun hvert halve år. Vejledningspligten er, som påpeget i bemærkningerne, en garantiforskrift, som skal sikre, at kommunens afgørelse er lovlige og korrekte. Borgernes retssikkerhed bør ikke svækkes, fordi kommunerne har svært ved at leve op til deres vejledningsforpligtelse.

Af samme årsag mener Rådet ikke anbefale, at kommunerne gives mulighed for at bruge agterskrivelser, hvor en afgørelse og partshøring sendes i samme brev til job- og uddannelsesparate. Partshøring er ligesom vejledningspligten en garantiforskrift, og den skal sikre, at borgeren har mulighed for at kommentere og tilføje relevante oplysninger, så det sikres, at kommunen har de nødvendige oplysninger for at træffe en korrekt afgørelse. Brugen af agterskrivelse kan betyde, at flere vil blive uretmæssigt sanktioneret. Det er helt afgørende, at partshøring gennemføres forud for, at der træffes en afgørelse om en økonomisk sanktionering.

Det kan i denne sammenhæng nævnes, at kommunerne uden tvivl kan gøre meget for, at den skriftlige kommunikation til borgerne er let forståelig for borgeren, så de ikke opgiver at læse brevene.

Rådet kan ikke anbefale den forslåede ændring af regler om udvidet partshøring af aktivitetsparate. Partshøring bør som princip altid være af den enkelte borger selv, medmindre at denne har udpeget en partsrepræsentant. Partshøring af borgeren bør derfor ikke kunne erstattes med en udtalelse fra mentor eller familiemedlem. Dog mener Rådet, at såfremt det er et politisk ønske, at gøre udvidet partshøring mindre omstændigt for kommunerne, skal dette gøres på en måde, hvorpå borgerens retssikkerhed ikke svækkes. Rådet vil derfor forslå, at kravet om udvidet partshøring kan anses som opfyldte i de tilfælde hvor kontakt til mentor, familiemedlem eller på anden måde fremskaffer oplysninger, som kan danne grundlag for, at kommunen vurderer, at en sanktion ikke er begrundet. Hvis kommune derimod stadig mener, at borgeren bør sanktioneres, efter at have været i kontakt med mentor eller familiemedlem, bør kommunen forsat være forpligtet til at udtømme alle rimelige muligheder for at komme i personlig kontakt med borgeren selv.

Med hensyn til forslaget om at samle sanktioner til månedlige pakker, fremgår det af bemærkningerne til lovforslaget, at ændringen vil svække den tidsmæssige sammenhæng mellem sanktion og pligtforseelse. I betragtning af at en sanktion kan have en stor effekt på borgerens velfærdssituation, finder Rådet det ikke hensigtsmæssigt, at man af hensyn til kommunernes administration vil svække den tidsmæssige sammenhæng mellem sanktion og forseelse, hvilket ifølge den politiske aftale har stor betydning for sanktionens adfærdregulerende effekt. Rådet kan derfor ikke anbefale, at man udvider kommunernes

mulighed for at opgøre sanktioner månedsvis.

Sammenfattende er det Rådets opfattelse, at det forslåede sanktionsregiment strider mod proportionalitetsprincippet, idet der efter få ikke så alvorlige forseelser gives sanktioner, der truer modtagernes velfærd. Det er derfor afgørende, at man følger den politiske aftale om, at anvendelsen af sanktioner – og særlig sanktioner overfor udsatte borgere – bliver monitoreret tæt, så det sikres, at borgere ikke mister fodfæstet i tilværelsen.

Rådet bakker op om, at man forsøger at begrænse kommunernes mulighed for at lave social eksport, hvor kommunerne gennem økonomiske incitamenter forsøger at få "uønskede" borgere til at flytte ud af kommunen. Dette er en uværdig og uacceptabel tilgang at have til en hvilket som helst borger.

Det skal dog fortsat være sådan, at også socialt udsatte, herunder også kontanthjælpsmodtagere skal kunne flytte til en anden kommune, hvis pågældende har et meget stærkt ønske om det og i øvrigt også har gode grunde til ønsket.

Med den konkrete udformning af den er spørgsmålet, om "tilflytter"-kommunerne fremover vil benytte de nye regler til at begrænse adgangen til flyttehjælp med henblik på at gøre det sværere for udsatte borgere i at flytte ind i kommunen. Der bør være opmærksom på konsekvenserne af ændringen med henblik på at sikre, at lovændringen ikke får uønskede konsekvenser.

Afsluttende vil Rådet opfordre til, at man forsat løbende - og ikke kun i særlige tilfælde - vil foretage stikprøve kontrol med kommunernes rådighedsadministration. Strikprøve som kontrolform motiverer kommunerne til at behandle alle sager grundigt også de mere komplekse. Et tilsyn baseret hovedsageligt omkring nøgletal og benchmarking risikerer derimod, at give kommunerne et incitament til kun at fokusere på gennemsnit og måltal, der måles på. Det er helt centralt, at tilsynet også har øje for, om kommuner går for vidt i sanktionspraksis i de komplekse og vanskelige sager.

Med venlig hilsen

Jann Sjørnsen